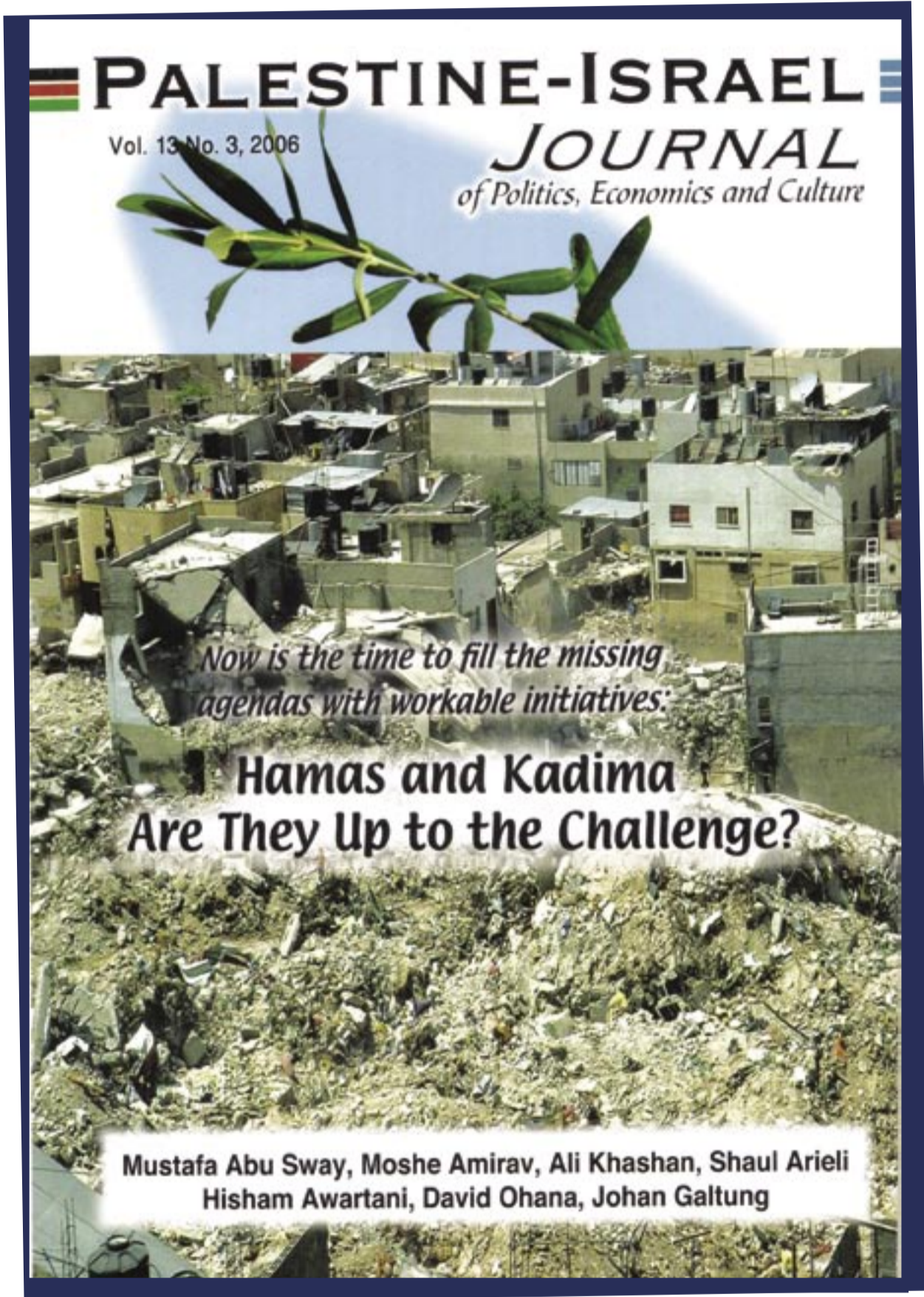

Palestine-Israel Journal,
 East Jerusalem, P.O.Box 19839
 Tel: 972-2-6282115
 Fax: 972-2-6273388
 E-mail: pij@pij.org
 http://www.pij.org

PALESTINE-ISRAEL JOURNAL

of Politics, Economics and Culture

Palestine-Israel Journal, מוסף בעברית, הארץ, 21.05.07, # 3

אודותינו

כתב העת Palestine-Israel Journal נוסד בשנת 1994 על ידי העיתונאי הפלסטיני זיאד אבו-זיאד והעיתונאי הישראלי ויקטור ציגלמן, שניהם עיתונאים בכירים ומוכרים, במהלך שלביו הראשונים של תהליך אוסלו. מטרת כתב העת היא לעודד דיאלוג בקרב החברה האזרחית בשני הצדדים ולהרחיב את בסיס התמיכה בתהליך השלום. מההתחלה היה ברור מאלין, כי לצד הדיונים הרשמיים בין הפלסטינים לישראלים יש צורך בפתיחת ערוצי תקשורת עבור קובעי מדיניות, אישי ציבור, אקדמאים ואינטלקטואלים, ארגונים ופעילים להשמיע את דעותיהם ולהשתתף בדיון ציבורי כדי להגיע לפתרון דמוקרטי וצודק לסכסוך.

ככתבת עצמאי, שלעתים קרובות הוא בעל קול ביקורתי, מספק ה-Palestine-Israel Journal חומר רקע וניתוח מעמיק של היבטי הסכסוך השונים מנקודת מבטם של שני הצדדים. בכך הוא מסייע להאיר את הנושאים המורכבים, המפרידים בין ישראלים לפלסטינים, ואת מערכות היחסים בין שני העמים.

בעזרת כתב העת, אתר האינטרנט www.pij.org, ו, מטרותיו של ה-Palestine-Israel Journal הן:

- לקדם פיוס והבנה טובה יותר בין שני העמים.
- לספק במה לאישי ציבור, לאקדמאים, לעיתונאים ולמומחים, הן פלסטינים והן ישראלים, על מנת שיקיימו דיון מתמשך.
- להגביר מודעות, לידע ולהבהיר לקהל רחב יותר בשתי הקהילות את הנושאים העומדים במוקד הסכסוך, והאופן שבו הם משפיעים על חייהם של שני העמים.
- לעודד דיאלוג פעיל והחלפת דעות בתוך ובין שתי החברות האזרחיות באווירה של ביקורת בונה וכבוד הדדי.

על אף הכיסוי התקשורתי הנרחב של הסכסוך הישראלי-פלסטיני, רוב המידע הוא תמציתי מאוד ומגיע כתגובה מיידית על אירועים יומיומיים, ולרוב מנקודת מבטו של צד אחד בלבד. על כן יש צורך באמצעי תקשורת, שיתרמו לחשיפה ולהבנה הדדית, ויעודדו דיונים כנים ומשמעותיים בין שני העמים.

ה-Palestine-Israel Journal הוא הפרסום העצמאי היחיד, שבו הנושאים המרכזיים שעל הפרק מוצגים מנקודת מבטם של שני הצדדים. בשל כך אנחנו משוכנעים יותר מאי פעם, שמוטלים עלינו תפקיד ואחריות חשובים בשמירה על ערוצי תקשורת פתוחים בין שני העמים, וכן, ביצירת פורום, שבו הנושאים המורכבים הקשורים בסכסוך הפלסטיני-ישראלי ייבחנו באופן חופשי, רציני וביקורתי.

זוהי השנה ה-13 של כתב העת, אשר קיומו מעיד כי ניתן לעבוד יחד באווירה של כבוד הדדי, שיתוף פעולה והכרה, אפילו בנושאים הרגישים ורווי העימות ביותר.

על אף שהמצב הנוכחי מציב בפני כתב העת אתגר רציני, הן מבחינה פוליטית והן מבחינה כלכלית, אנחנו ממשיכים בהוצאתו לאור בהצלחה כיוזמה משותפת בניסיון להשיג את מטרותינו אלה.

מוסף זה מורכב מגרסאות מתומצתות של המאמרים המופיעים באורך מלא גליון המקורי באנגלית.

תוכן העניינים

- ◀ חמאס - בין תקווה להתפכחות - עמ' 3
- ◀ השלום לאור מלחמת לבנון והגרעין האיראני - עמ' 4
- ◀ מלחמת לבנון, מחנה השלום וישראל - עמ' 4
- ◀ סיכויי השלום - עמ' 5
- ◀ הבטחת בטחון תזונתי לפלסטינים - עמ' 5
- ◀ ראיון עם חאלד משעל - עמ' 6
- ◀ כיצד עשוי השלום במזרח התיכון להיראות - עמ' 6
- ◀ ראיון עם שאול אריאלי - עמ' 7

- ◀ יוזמות עכשיו - עמ' 2
- ◀ ההודנה במקורות האסלאמיים - עמ' 2
- ◀ ניהול הסכסוך ולא פתרונו - עמ' 3

יוזמות עכשיו

מאמר המערכת

הלל שנקר

הלל שנקר הוא עורך-שותף של ה-Palestine-Israel Journal

זה הזמן למלא את סדר היום החסר ביוזמות ישימות. אם מנהיגות קדימה והחמאס לא יצליחו לבצע מטלה זו תאבד ההזדמנות ההיסטורית והן ייעלמו מן המפה.

המאמרים והשולחן העגול בגיליון זה חוקרים את המצב העדין והבעייתי היוצר מכשולים להתקדמות בשתי החברות. זו העת ליוזמות שיפרצו את הקיפאון. היוזמות יכולות להיות יוזמות של ארגונים לשינוי, "שלב שני" או יוזמות בינלאומיות - הכל מכל כל שיוכל להוביל לשיחות מעשיות בין הממשלות.

יוזמת השלום הערבית מ-2002, הקוראת לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני בהתבסס על פתרון של שתי מדינות, שאחריהן תבוא נורמליזציה של היחסים בין ישראל והעולם הערבי, יכולה בהחלט להיות אחד המפתחות להתקדמות. התחלה מחדש של השיחות בין ממשלת ישראל לממשלה הסורית יכולה גם היא להיות מרכיב בחיפוש אחר שלום כולל ויציבות אזורית.

אם לא ישכילו הישראלים, הפלסטינים והשחקנים האזוריים והבינלאומיים לנצל את חלון ההזדמנויות שנוצר לאחר המלחמה, ייגזר על כולנו סיבוב נוסף של שפיכות דמים וחוסר יציבות.

לא לעשות דבר. אפשרות זו תוביל, ללא ספק, לסבב אלימות נוסף כבר בעתיד הקרוב. האפשרות השנייה והעדיפה היא משא ומתן, אשר יוביל לתחילתו של תהליך שלום ריאלי יותר.

ב-Palestine-Israel Journal האמנו תמיד כי פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני, המבוסס על שתי מדינות לשני העמים, הוא המפתח לחיים טובים ובטוחים יותר, הן לישראלים והן לפלסטינים. זהו גם המפתח ליציבות ולביטחון אזורי.

גיליון זה בוחן את המציאות המורכבת שלאחר הבחירות ואחרי המלחמה בחברה הישראלית ובחברה הפלסטינית.

מפלגת קדימה נוצרה כדי ליישם את הנסיגה חד-צדדית מן הגדה המערבית, אשר תמשיך את הנסיגה החד-צדדית מעזה. ברור היום כי התכנית החד-צדדית של קדימה איבדה את דרכה. לחמאס, לעומת זאת, לא הייתה תכנית לאומית ברורה. הוא עלה לשלטון כשהוא אינו מוכן לאחריות החדשה שהוטלה עליו. היום מחפשת הממשלה הישראלית סדר יום חדש, בעוד הפלסטינים בוחנים את האפשרות של ממשלת אחדות, המתבססת על עקרונות מסמך הפיוס הלאומי ("מסמך האסירים").

מכיוון שביחסים אזוריים ובינלאומיים אין מקום לוואקום,

לאחר המלחמה בלבנון וירי הקסאמים המתמשך מעזה נוצר בחברה הישראלית קונצנזוס רחב, הקובע כי זמנו של רעיון הנסיגה החד-צדדית הנוספת מן הגדה המערבית עבר. כל סקרי דעת הקהל מורים על רוב ברור, מימין ומשמאל, המאמין כי חד-צדדיות היא מתכון לאלימות נוספת. כך נותרות שתי אפשרויות. האחת היא שיתוק -

ההודנה במקורות האסלאמיים

מוסטפא אבו-סווי

מוסטפא אבו סווי הוא ראש המרכז לחקר האסלאם באוניברסיטת אל-קודס

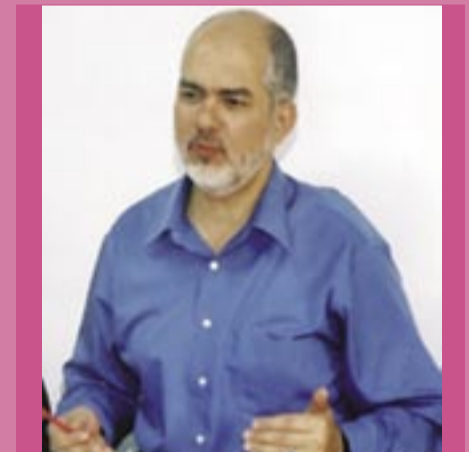
בידי שבט קוראייש, עסק כבר בהכנות לכיבושה מחדש של מכה.

מה ניתן ללמוד מחוזה זה?

1) הקוראן ראה בחוזה זה ניצחון גדול.

2) ההודנה נתונה להחלטתה של מועצת החכמים ("שורא").

בשנת 6 לספירה המוסלמית (628 אחרי הספירה) נעצרו מוסלמים, שהיו בדרכם למכה ב"עלייה לרגל הקטנה" (עומרה), על ידי בני שבט קוראייש, אשר שלטו אז במכה, במקום שנקרא הודאבייה. על מנת ליישב את המחלוקת ניהלו הנביא מוחמד ובני קוראייש, שלא קבלו את דת האסלאם, משא ומתן. הנביא הצהיר, כי יקבל כל תנאי שיציג שבט קוראייש. או אז הוכרזה הודנה (שביתת נשק) לתקופה של עשר שנים, והכניסה

במקרה של מאבק חמוש בין מוסלמים ללא-מוסלמים מצדדת תפיסת העולם האסלאמית במיקוד המאמצים להשבת השלום ולכינונם של דו-קיום ושיתוף פעולה. הקוראן מתייחס לכל הסכם או חוזה כאילו נערכו עם האל עצמו, ורואה בקיומם כורח דתי. החוק הבינלאומי וכל חוזה חתום מחייבים אי לכך, באופן מוחלט. במקרה של סכסוך מפציר האסלאם במאמינים לחפש אותות המעידים כי האויב מבקש פתרון פוליטי או נוטה לשלום.

יחד עם זאת, נעשה היום שימוש בתפיסות שגויות ואסלאמופוביות לגבי חוזה ה"הודאבייה". הטענה שהנביא מוחמד הפר את ההסכם, משמשת להטלת ספק בכוונותיהם של מנהיגים ותנועות מוסלמיות מודרניות, המתייחסים ל"הודאבייה" כאל תקדים חוקי הכרחי: זאת במטרה לחתור תחת מאמצייהם של מוסלמים להגיע להפסקת אש ולהסכמי שלום.

הקוראן מתייחס לכל הסכם או חוזה כאילו נערכו עם האל עצמו, ורואה בקיומם כורח דתי. החוק הבינלאומי וכל חוזה חתום מחייבים אי לכך, באופן מוחלט

3) בלי קשר לזהותו הצד השני, יש להיענות לבקשתו בחיוב, כל עוד אין בכך עבירה על השריעה (החוק המוסלמי).

4) המנהיג המוסלמי יכול ליזום בקשה להודנה כל עוד היא שומרת על האינטרסים המוסלמיים.

5) רכושם של החותמים הלא-מוסלמים על ההסכמים מוגן בהסכם.

6) החוזה אינו מחייב מוסלמים שאינם תחת אחריותו של האימאם. (כלומר, אם ראש מדינה מוסלמי חותם על חוזה פוליטי, יחייב החוזה כחוק את כל אזרחי המדינה, אבל לא את אזרחיה של מדינה אחרת).

למכה נאסרה על המוסלמים עד לשנה הבאה. יש לציין שהנוסח המקורי להסכם ההודאבייה הוא "סולח", קרי: הסכם "פייסני", ולא "חוזה", בעל המשמעות הניטרלית.

אולם אנשי קוראייש ובני בריתם הפרו את החוזה, כאשר התקיפו את בני בריתם של המוסלמים ללא שום התגרות מצידם. הנביא שלח לבני קוראייש מכתב הדורש פיצוי וסיום בריתם עם התוקפים. אם לא יעשו כן, הזהיר הנביא, יראה את החוזה כבטל ומבוטל. אנשי קוראייש שלחו שליח שהצהיר, כי הם עצמם סבורים כי פג תוקפו של החוזה. מאוחר יותר החליטו בני השבט לחדש את תוקף החוזה, ומנהיגם הורשה להודיע על כך במסגד. אבל הם אחרו את המועד. הנביא, אשר כיבד את ההסכם למרות שנטה לרעת המוסלמים, ונמנע מלהגיב על הפרתו

חמאס וקדימה - ניהול הסכסוך ולא פתונו

מאת ד"ר משה עמירב

משה עמירב היה יועץ לאהוד ברק בפסגת קמפ דייוויד

1. סיום הכיבוש: יציאת צה"ל מהגדה המערבית ופירוק המאחזים וההתנחלויות, תוך השארת גושי ההתנחלויות הגדולים.
  2. הקמת מדינה פלסטינית ב- 90% משטחי הגדה ועזה בחיבור יבשתי מוסכם, והפיכת גדר ההפרדה לגבול שביתת-הנשק הזמנית בין שתי המדינות.
  3. הפסקת כל פעולות האיבה בין שתי המדינות לזמן קצוב של עשר שנים.
  4. בעשר שנות ה"הודנה" יתפרס לאורך קווי שביתת-הנשק כוח בינלאומי.
  5. בתום התקופה יחודש המשא ומתן במטרה לפתור את סוגיות הגבולות, ירושלים והפליטים.
- הבסיס להסדר זה הוא החלטת הליגה הערבית בבירות ממרץ 2002 על נרמול היחסים עם ישראל ופתרון מוסכם לסוגיות הפליטים וירושלים.
- זכותן של שתי המדינות שלא להסכים על כמה סוגיות, ובכל זאת להביא לעמיהן תקווה ונורמליזציה. זהו האתגר ההיסטורי הניצב עתה בפני איסמעיל הנייה ואהוד אולמרט; אם ייכשלו- ייעלמו מהזירה הפוליטית. אם יצליחו יראה בהם העולם מדינאים מסוגם של סעדאט ובגין.

זכינו למנהיגים כריזמטיים, שבעי מלחמות ובעלי רקורד פטריטי כרבין, שרון וערפאת, אשר הובילו את תנועותיהם לפרגמטיזם פוליטי ויצרו קונצנזוס בינלאומי וערבי חדש: הפרמטרים של הנשיא קלינטון, החלטות ועידת הפסגה הערבית בבירות ומפת הדרכים, המתווים פתרון קבע שעיקרו שתי מדינות לשני העמים.

מדוע לא בשלו התנאים לשלום? כיועצו של אהוד ברק אני יכול להעיד, כי הפער שמנע את השגת ההסדר בקמפ-דייוויד נבע מהקושי לוותר בסוגיות הפליטים והר-הבית. שני הצדדים חיפשו פתרון סמלי, שיאפשר להם לרדת מעץ "זכות השיבה" ומעץ "הריבונות הישראלית בהר-הבית", אלא שאף אחד מהם לא היה מסוגל לעשות זאת. ומאז שיחות טאבה פעה האינתיפאדה השנייה תהום גדולה בין הצדדים.

יחד עם זאת, לימדה מלחמת לבנון השנייה את אולמרט ואת פרץ את מגבלות הכוח הצבאי, והם בשלים עתה להסדר יותר מאשר בעבר.

באשר לחמאס - ההסכמה לממשלת אחדות לאומית ול"הכרה במציאות המדינית הקיימת באזור" במקום "אי הכרה בישראל" היא סימן ראשון לפרגמטיזם פוליטי.

לניהול נכון ופרגמטי של הסכסוך כמה תנאי יסוד:

במאמר זה אני מבקש לחלוק על הפסימיות שדבקה בישראלים ובפלסטינים מאז עליית החמאס לשלטון באשר לסיכוייהם להגיע להסדר פוליטי.

הצטרפתי לקדימה בגלל מצעה המדיני לפיו "תשאף הממשלה להביא לעיצוב גבולות הקבע באמצעות משא ומתן על בסיס של הכרה הדדית, עקרונות מפת-הדרכים, והפסקת האלימות... ולצמצום שטחי ההתיישבות הישראלית ביהודה ובשומרון".

להלן שלוש השערות המתבססות על ניסיוני הרב במשא ומתן עם הפלסטינים:

1. טרם בשלו התנאים לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני.
2. לחמאס ולקדימה אינטרס משותף בקידום של הסכמי נורמליזציה ובהקמת מדינה פלסטינית.
3. תנועות אידיאולוגיות המגיעות לשלטון עם מצע קיצוני נוקטות פרגמטיזם פוליטי, המאפשר להן לדחות - לא לזנוח - את הגשמת החזון. אש"ף בשנות ה-80, הליכוד בשנות ה-90 והחמאס בימים אלה מוכיחים זאת.

בקיץ 1987 הייתי חבר מרכז הליכוד ומקורב לראש הממשלה דאז, יצחק שמיר. בסדרת שיחות סודיות בהשתתפותם של פייסל חוסייני, סרי נוסייבה וחברי הכנסת אהוד אולמרט ודן מרידור ניסיתי להניע את הפת"ח ואת הליכוד לוותר על חלקי ארץ ישראל ופלסטין.

היציאה נגד עמדות המפלגה גרמה להוצאתי משורות הליכוד באשמת "סטייה אידיאולוגית", סרי נוסייבה הוכה מכות אנושות ופייסל חוסייני נכלא. שנים מאוחר יותר

הסכמה לממשלת אחדות לאומית

חמאס-בין תקווה להתפכחות

אטא קאיימרי

אטא קאיימרי הוא עיתונאי ירושלמי וחבר מערכת ה-PIJ

הלגיטימיות? היכן הגבולות הישראליים שבהם הוא אמור להכיר? ההתעסקות הישראלית הלא מובנת בעניין ההכרה מהווה כנראה ניסיון לחזק את עמדתה במשא ומתן הפוליטי. החמאס פעל, עם זאת, כאילו יעדו הסופי היה חיסולה של ישראל, מה שהחריף את הלחצים נגדו והוביל לשיתוק. מדיניות זו של ממשלת החמאס סיפקה אפוא את הלגיטימיות לחרם נגדה ונגד העם הפלסטיני.

כעת עומד החמאס בראש ממשלה שאינה יכולה לשלוט גם לא להיאבק. מצד אחד, היא מסרבת להיכנע על מנת לזכות בהכרה ו"להתלכלך" בפוליטיקה. מצד שני, היא אינה מסוגלת לוותר על השלטון ולהסתפק בהתנגדות לכיבוש. במבט לאחור, התקוות היו מוגזמות: ייתכן כי בשל הצורך העז של העם הפלסטיני בישועה התגבשה גישה של סלחנות והתעלמות מסממני הנוקשות וחוסר התבונה הפוליטית של החמאס.

רצועת עזה והגדה המערבית הובילו לחזרה על ניסיונות עבר כושלים ולהתנגדות מתמשכת, אשר הוכחה כחסרת תועלת. ההשפלות, ההרג וההרס הישראליים נמשכים, בעוד העניין הפלסטיני נדחק לשוליים. והמחסור, העוני, האבטלה, השחיתות והפשע נפוצים ואף מתעצמים בגלל האלימות הגוברת.

ככל שגוברת התקווה, כך מתגברת האכזבה. אם מהות התנועה היא שחרור פוליטי ולאומי, בצידם של רפורמה כלכלית וחברתית ושינוי פוליטי ומנהלי, הרי שתנועת החמאס נכשלה בהגשמת מטרותיה. עוד לפני הקמתה היה על ממשלת החמאס להתמודד עם תנאים קשים ולחצים חיצוניים ופנימיים. יחד עם זאת, אין בכך הצדקה מספקת לכל קלקוליה.

במוקד הכישלון נמצא עניין הכרת הממשלה בישראל. נדמה כי החמאס צודק בשאלה, כיצד יכול הוא להכיר בישראל, כאשר ישראל אינה מכירה בו או בעם הפלסטיני ובזכויותיו

ממשלת החמאס נמצאת במשבר לא רק בשל הלחצים הבינלאומיים המופעלים עליה, אלא משום שהתנועה לא השכילה לחזק את הלגיטימיות שלה, ולהוכיח את התאמתה, יעילותה ויכולתה להוציא לפועל את הרפורמות שהציעה. מהרגע שהחמאס ככוח מזוין ואפקטיבי הפך לחלק מהממסד הפלסטיני, הוא עורר ציפיות לסיומו המוצלח של הסכסוך. תקווה זו התבססה על עשייתו הפוליטית והחברתית, שהתאפיינה ביציבות ובתבונה פוליטית, וכן בכנות, בשקיפות ובכושר ביצוע.

כעת הארץ מפוצלת מכל בחינה שהיא: גאוגרפית, חברתית, פוליטית ובטחונית. הקרע בין החמאס והפתח ואפילו בין

השלום במזרח התיכון לאור מלחמת לבנון ותוכנית הגרעין האיראנית

זיאד אבו-זיאד

זיאד אבו זיאד הוא עורך-שותף של *Palestine-Israel Journal*

המזרח התיכון מוכן היום לפתרון יותר מאי פעם. לא רק הפלסטינים והישראלים, אלא כל האזור. יחד עם זאת, מפת הדרכים המאופיינת בחוסר עקביות וסתירות המקשות על יישומה, אינה מעודכנת ואינה יכולה לשמש כבסיס לפתרון.

השלב הראשון במפת הדרכים כולל צעדים שעל כל

הימין והימין הקיצוני שהפופולאריות שלהם גוברת והולכת. ממשלת החמאס קרועה בין האידיאולוגיה של התנועה והלחצים המופעלים על ידי מנהיגיה שבגלות, לבין הצורך בלגיטימיות בינלאומית. ושני הצדדים חשים בלחץ האזורי לפתור את הסכסוך על מנת לאפשר שיתוף פעולה בטיפול בעיראק ובאיראן. המוצא היחיד ממצב זה הוא כינוסו של כנס שלום בינלאומי, אשר יכלול את כל הצדדים המעורבים בסכסוך הישראלי-ערבי. כנס כזה יוכל להניח את היסודות להסכם שלום מקיף.

לאחר מלחמת לבנון וההצהרות האיראניות מוכנה הקהילה הבינלאומית בכלל והקהילייה האירופית בפרט להתקדם לקראת פתרון צודק. נשיא צרפת ז'אק שיראק קרא לכינוסה של ועידת שלום בינלאומית, שמטרתה השגת פתרון שייתמך על ידי ערובות בינלאומיות ליישומה. ובינתיים יש להיענות לגישושי השלום של סוריה, מכיוון שאם תזנח היא תנסה לסכל כל התקדמות בתהליך הפוליטי. זהו אם כן הזמן לשלב ללא דיחוי את הקריאה הצרפתית לקיומה של וועידה בינלאומית עם יוזמות השלום האמריקניות.

אחד מהצדדים ליישם בנפרד. הוויכוחים על הגדרת הצעדים הללו, ועל הצורך ליישם במקביל או ברצף, אפשרו לנהליו הדכאניים של הכיבוש הישראלי ולהרחבת ההתנחלויות להימשך. במקום שתיסוג לעמדות שלפני ספטמבר 2000, דרשה ישראל מהרשות הפלסטינית "לפרק את מערך הטרור" ולאסוף את כלי הנשק של "ארגוני הטרור" לפני כל פעולה ישראלית במסגרת מפת הדרכים. הפלסטינים מצידם התעקשו על קיום הבחירות, וניצחון החמאס הפך את יישום השלב הראשון לבלתי אפשרי.

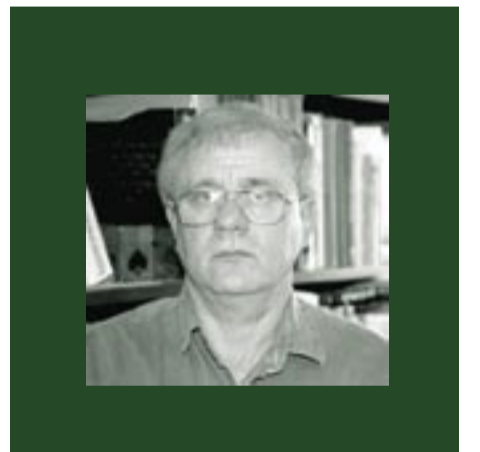
הצעדים הנדרשים בשלב הראשון של מפת הדרכים שלובים זה בזה באופן כה מורכב, עד שאם אחד מהם נדחה או מתעכב, כל המערכת נקלעת למבוי סתום. השלב השני והשלישי במפת הדרכים אינם קשורים זה בזה ואין בהם כל הבטחה לתוצאה הסופית: שתי מדינות השוכנות זו לצד זו. השיבה למפת הדרכים תגזור עלינו אפוא שנים רבות נוספות של דיונים חסרי מעש.

הישראלים והפלסטינים גם יחד הגיעו למצב של עייפות אשר עשוי לקדם השגת פתרון. לאחר שנחלשה במלחמת לבנון זקוקה ממשלת ישראל להצלחה פוליטית בדמותה של פריצת דרך מדינית כלשהי. בה בעת מחזרת הממשלה אחרי

מלחמת לבנון, מחנה השלום וישראל

דניאל בר-טל

דניאל בר-טל הוא עורך-שותף לשעבר של *Palestine-Israel Journal* ופרופסור לפסיכולוגיה פוליטית באוניברסיטת תל-אביב.

בעקבות המלחמה התרופף מעמדה של ישראל בעולם המערבי; פחתו הסיכויים לפתרון שלום לסכסוך הישראלי-ערבי; ונחלשה יכולת ההרתעה הישראלית. מה גם שנראה כי המלחמה רק העצימה את דמותם של החזבאללה ושל איראן בעיני הערבים ובעיני המוסלמים. ברור אם כן, כי רק הסדר של שלום לסכסוך עם הפלסטינים ועם הסורים יאפשר לנו לעמוד בפני סכנות אלו, ויקדם את מעמדנו הבינלאומי.

יונים אתנוצנטרים תומכים בתהליך השלום מטעמים פרגמטיים - דמוגרפיים, ביטחוניים וכלכליים. אחרים עושים זאת מטעמים מוסריים אוניברסאליים, המחייבים תמיכה בזכויותיהם של הפלסטינים והזדהות עם סבלם. לעיתים קרובות, מאשימים אנשים אלה באנטי-ישראליות. יחד עם זאת, לא רק שערכי המוסר הם הבסיס לקיום האנושי ולתקווה לעתיד טוב יותר, אלא שהם מהווים את הבסיס למאבקו של העם היהודי נגד האנטישמיות ולהגנת המדינה. חוסר המוסר שנוקטת ישראל בהתמודדותה עם הסכסוך הישראלי-ערבי הביא גם להחמרתן של הרעות החברתיות מבית.

נותר רק לקוות כי בעקבות המלחמה תבחר ישראל בנתיב היחיד שימש ערובה לקיומה של ישראל ולביטחונה - נתיב השלום.

נכון כי בחטיפת החיילים הישראלים הפר החזבאללה את החוק והמוסר הבינלאומי, אך גם ישראל עשתה כן: ירי הקטיושות של החזבאללה בוצע בתגובה על התקיפות האוויריות של צה"ל על ריכוזי אוכלוסייה לבנוניים, במטרה לפגוע באזרחים על מנת שילחצו על הנהגת לבנון. ופעולותיו של החזבאללה נקשרו לסירובה של ישראל לשאת ולתת עם הפלסטינים, ולמניין הנפגעים הגדל בפעולות צה"ל בעזה; אפשר אם כן, להגדיר את התקיפות הלבנוניות והישראליות גם יחד כמעשי טרור היוצרים מעגל דמים אכזרי.

לאור האירועים האחרונים אני סבור, כי יש להתייחס ברצינות לאיומיה של איראן להרוס את ישראל. ולכן חיוני כל כך להביא לחתימתם של הסכמי שלום עם סוריה ולבנון, אשר יחלישו את העילות לקיומו של החזבאללה. אל לה לישראל לסייע לארצות הברית בבידודה של סוריה, גם אם חתימה על הסכם שלום עמה תחייבה לסגת מרמת הגולן. הטענה שההרס בלבנון נועד לסייע ללבנונים להיפרד מהחזבאללה היא שגיאה אורוליאנית. לבנון וחזבאללה הפרו את החלטה 1559 של האו"ם, אך ישראל טרם קיימה את החלטות 242 ו-338. אם תגובת ישראל לחטיפה הייתה סבירה - מהי תגובה סבירה לאופן שבו הרסה ישראל את התשתית הכלכלית, החברתית והפוליטית של הפלסטינים?

תמיכתו של חלק ממחנה השלום הישראלי במלחמת לבנון בתחילת המלחמה, וקריאתו לבדיקה מעמיקה של הנחות היסוד שלנו, החמירה את הקרע הפנימי במחנה השלום. באשר לי - מאז המלחמה גברה התנגדותי לשימוש בכוח ככלי לפתרון סכסוכים.

החלטתה הנחפזת של ממשלת ישראל ליציאה למלחמה בלבנון נעשתה ללא תכנון אסטרטגי ארוך-טווח: התקיפות האוויריות שגרמו להרס רב ממדים; חוסר הנכונות לקבל את הפסקת האש המוקדמת; וההתקפות הקרקעיות שבוצעו לאחר הכרזת האו"ם - כל אלה הם סימפטומים לדבקותה של ישראל בפתרונות כוחניים, לגישתה האתנוקרטית לסכסוך, ולהשפעת הצבא על הדרג הפוליטי.

סיכויי השלום

גליה גולן

פרופ' גליה גולן, מרצה באוניברסיטה העברית בירושלים ובמרכז הבינתחומי בהרצליה, היא פעילת שלום ותיקה וחברה במערכת ה-PIJ.

פתרון הבעיה הפלסטינית במסגרת עסקת חבילה רחבה יותר עשוי לכלול גם הסכם שלום ישראלי-פלסטיני. אם תוותר על הגולן תזכה ישראל בשלום עם סוריה - מדינת העימות האחרונה שנותרה בגבולותיה - ותביא קץ לסיוע הסורי לחזבאללה ולאגף הצבאי של החמאס. ברגע שתחסום את גבולה עם עיראק, תסגור את משרדי הקבוצות הקיצוניות בדמשק ותיפרד מאיראן, תביא סוריה לסיום בידודה הבינלאומי. עם הפחתת האיום מסוריה עשויה עסקת החבילה לכלול גם את לבנון: הסכם שלום ישראלי-לבנוני יתאפשר אם תיפתר בעיית חוות שבעא.

סיום הסכסוך הערבי-ישראלי יחזק את המשטרים הסוניים החילוניים, ויאפשר להם לשתף פעולה עם ישראל וארה"ב כדי למנוע את התפשטותם של הגורמים הקיצוניים. בהכירה בכך שפתרון העניין הפלסטיני הוא מהותי לפתרון הבעיה הרחבה יותר, מציעה יוזמת הליגה הערבית "יחסי שלום נורמטיביים" עם ישראל בתנאי שתשוב לגבולות 1967. את נושא הפליטים יש לפתור על ידי פתרון "מוסכם". הליגה הערבית הציעה כנס בינלאומי בחסות האו"ם - הצעה אשר קודמה בברכה על ידי רבים בקהילה הבינלאומית. השאלה הקריטית נותרה: מהו רצונם של הישראלים? אך יתכן שהמלחמה יצרה את התנאים להיווצרותו של רצון לפתרון שכזה.

חשוב מזה, הנסיגה החד-צדדית איבדה את אמינותה. והמסקנה המתבקשת היא שהסכמי שלום מלאים נושאים בחובם הבטחה גדולה הרבה יותר לביטחון ישראל. המלחמה דחקה אמנם את הנושא הפלסטיני, אך החזירה למוקד הדיון את הסכסוך הערבי-ישראלי. רבות ממדינות ערב מודאגות עתה מחיזוק כוחן של קבוצות מיליטנטיות בגבולותיהן. גם הקהילה הבינלאומית קוראת למציאת פתרון כולל לסכסוך הישראלי-ערבי.

על רקע החרם הבינלאומי על הרשות הפלסטינית, החיסולים הממוקדים וירי הקסאמים על ישראל, נראה כי המלחמה האחרונה בלבנון חיסלה כל סיכוי לשלום ישראלי-פלסטיני. נדמה גם שהמלחמה חיזקה את התמיכה במיליטנטיות של האסלאם הרדיקלי, בעוד כישלונה של ישראל במלחמה עלול להוביל לפעולות קשות אף יותר נגד הפלסטינים. יחד עם זאת, הסקרים מצביעים על רוב בקרב הפלסטינים התומך בפתיחתו של ערוץ פוליטי, דווקא בשעה שיוהרתה של ישראל ואמונתה העיוורת בכוחה זועזעו קשות.

כלכלה:

קביעת אסטרטגיה לאומית פלסטינית להבטחת ביטחון תזונתי

ג'ון אשלי ונידאל ג'יוסי

ג'ון אשלי היה ראש קבוצת "אגריקונסלטינג", אשר יישמה שירותי סיוע בהבטחת תזונה בין אוקטובר 2004 למרץ 2006. נידאל ג'יוסי, יו"ר המרכז הפלסטיני לפתרונות אלטרנטיביים, היה מנהל בכיר של הפרויקט.

תזדקק התכנית להערכת צרכים סבירה אשר תעיד על כדאיות הפרויקט: לאמצעים על מנת לבחון כל פרויקט, לעקוב אחר אופן הוצאתו לפועל ולפקח עליו: ולקריטריונים ברורים על מנת לאמוד את השלכותיו: בכל מקרה, על האסטרטגיה להיות מקיפה דייה כדי לכלול את כל היוזמות אשר יתאפשרו כאשר יוקלו הקשיים, שאיתם מתמודדים הפלסטינים, ויתמתנו האילוצים הפוליטיים.

על כל שלביו נעשה באופן שיתופי לחלוטין על-ידי ועבור הפלסטינים. בדיונים לניסוח האסטרטגיה השתתפו שלוש קבוצות עבודה מן החברה האזרחית, מן המגזר הפרטי ומן הרשות הפלסטינית. הקבוצות נפגשו בחבורות קטנות ובסדנאות רבות משתתפים ונסחו ניירות עמדה. ההצעה הסופית הוצגה בפני הקבינט הפלסטיני בשנת 2005. הפרלמנט תמך בקידום התכנית, והטיל את ביצועה על משרד החקלאות.

במסמך הביטחון התזונתי הלאומי ארבע טבלאות, הכוללות ארבעה יעדים אסטרטגיים: שלושת היעדים הראשונים - זמינות, נגישות ואיכות עוסקים בשיפור מרכיבי הביטחון התזונתי. היעד הרביעי עוסק ביישום האסטרטגיה. המסמך ממליץ על התערבות ביוזמות הפיתוח, ועל תיאום מוצלח יותר של הסיוע ההומניטארי לחלוקת המזון. על כל פרויקט לגייס משאבים על-ידי הוכחת סבירותו, סיכויי הצלחתו והשפעתו החיובית. עליו להסביר כיצד ייושם באמצעות מעורבות מעשית של הקהילה. לשם כך

ביטחון תזונתי הוא היכולת לאכול באופן מספק, הן מבחינת הכמות והן מבחינת האיכות, כפי שנקבעו על פי אמות מידה בינלאומיות לצריכת קלוריות, חלבונים וויטמינים. כדי לקיים ביטחון תזונתי חייבים להתקיים, בו זמנית: (1 פניות, 2 נגישות ו-3) איכות. אלא שבפלסטין נמנעת, לעתים קרובות, הגישה לכמות מספיקה של מזון באיכות מספקת בשל מגבלות כלכליות, כלומר עוני, ומגבלות פיזיות, כגון גדר ההפרדה או מחסומים המונעים גישה לקרקע, למים להשקיה או לעבודה. משמע, חוסר הביטחון התזונתי נובע בעיקר מכשלים פוליטיים וסוציו-אקונומיים הגובים מחיר מקרו-כלכלי עצום ורב.

הקהילה הבינלאומית ניסתה לשפר את הנגישות למזון על ידי מתן סיוע לרשתות הפצת המזון ההומניטריות המקומיות. יחד עם זאת, ללא תיאום, ידע ומרכיב של פיתוח, לא יהיו מאמצים אלה ברי-קיימא. מדיניות ביטחון לאומית בתחום התזונתי תספק את המערך הדרוש ליצירת פתרון מתואם, ארוך טווח, בעל חזון ברור ומכוון-תוצאה. פתרון כזה יספק את הכלים לביצוע מדיניות הביטחון התזונתי של הרשות הפלסטינית, יסייע בתכנון וביישום רב-סקטוריאלי ויעודד אגידה של פיתוח.

על מנת שהמדיניות לשיפור הביטחון התזונתי אכן תועיל צריך היה להפכה לשיממה. תכנון המדיניות

פלסטינים דורשים את משכורתיהם

אמת המידה היא האינטרס הפלסטיני

קטעים מתוך ראיון עם מנהיג האגף הפוליטי של החמאס בדמשק. הראיון פורסם לראשונה בערבית ותורגם לאנגלית על ידי *Palestine-Israel Journal*.

בבוא העת, נפעל לפי הצורך. נשקול את תגובתנו לפי מידת החוקתיות של פעולתנו של עבאס.

אתה אינך מקבל את תנאי הקוורטט. האפשרות הבאה היא דחייה והתנגדות?

כן, ולהתדפק על כל הפתחים.

יש האומרים, שחאלד משעל קורא לעמידה איתנה ממושבו הנוח בדמשק, והעם הפלסטיני משלם את המחיר.

הדברים האלה היו נכונים אילו הייתה לפלסטינים בשטחים רק ברירה אחת, ומשעל והמנהיגות הפלסטינית מחוץ לשטחים היו אומרים להם לפעול אחרת. האמת היא שונה. העם היושב בשטחים הכבושים בחר בעמידה איתנה ובהתנגדות לכיבוש, והם לא נזקקו לאיש כדי לעשות את הבחירה. כולנו עם אחד, וכולנו סובלים.

נאמר שמשעל הוא מקור הבעיות: מעכב את הסכם החלפת השבויים תמורת גלעד שליט, את הקמת ממשלת האחדות ואת היוזמה של שיח' חמאד. אתה מואשם בחוסר נכונות לפשרה. ישנם גם דיבורים שסוריה היא שמונעת ממך להפגין גמישות כלשהי.

למה הם אומרים זאת? המטרה כפולה: האחת - ליצור פיצול בעמדת החמאס ולבודד את התנועה מבפנים. והשנייה - ללחוץ על דמשק ולהאשימה במחדל שהיא חפה ממנו. לדוגמה: את מי האשימה ישראל כאשר הכשילה את המשא ומתן? את הנשיא המנוח יאסר ערפאת. למה? כיוון שביקשה להטיל את האחריות על מישהו אחר, אף על פי שהאשמים האמיתיים הם ישראל וארצות הברית.

אם הנשיא מחמוד עבאס יקרא לקיום בחירות לאחר פיזור הממשלה והפרלמנט, האם תצאו לרחובות ותשתמשו בנשק, או שתסתפקו באמצעים חוקתיים?

מהי עמדתך בנוגע לתנאים שמציבה הקהילה הבינלאומית, כפי שנוסחו בידי הקוורטט?

ראשית, אנחנו נחושים באופן עקרוני שלא להיכנע לתנאי הקוורטט מכיוון שהם מוטלים ובלתי צודקים. שנית, אנחנו מתנגדים לקשירת גורלנו עם הנסיבות שיוצרים אויבנו. כיצד עלינו לנהוג בקהילה הבינלאומית? זה עניין אחר. אך אין זה אפשרי להתנות את ענייני הפנים שלנו בתנאים הנכפים עלינו על ידי אויבנו. בנוסף, תנאי הקוורטט אינם חדשים. הם נמצאים על סדר היום כבר זמן רב. אבל המפלגות הערביות והפלסטיניות שהסכימו לתנאים אלה לא השיגו שום דבר ממשי. מדוע עלינו לחזור על ניסיונות אלה? מה גם שהם מובילים למבוי סתום.

אבל יוזמת השלום הערבית כוללת ניסוח של תנאי הקוורטט, כמו הכרה בפתרון של שתי מדינות והסכמים חתומים.

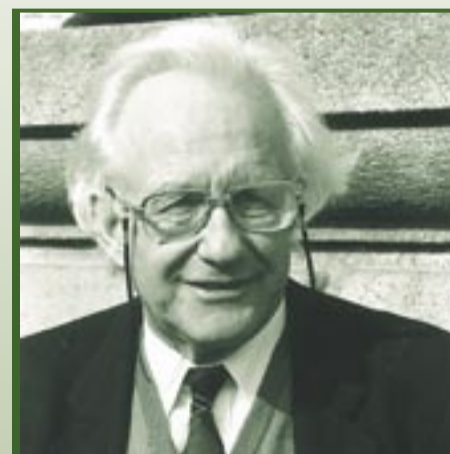
זוהי זכותו של השיח' חמאד [חמאד בן ג'אסס אל-טאהני, שר החוץ הקטראי] לנקוט יוזמה בניסיון להביא להסכם שלום. אנחנו מקדמים בברכה כל יוזמה ערבית. אבל, בסופו של דבר, העיסוק ביוזמות הללו תלוי במידת ההתחשבות שלהן בשני נושאים: (1) טובת העם הפלסטיני, שעל שמירת האינטרסים שלו אנחנו מופקדים. (2) השגת הסכמה ותיאום עם כוחות פוליטיים נוספים על מנת להקים ממשלת אחדות, אשר תכפה על אויבנו להכיר בזכויותינו.

כיצד עשוי השלום במזרח התיכון להיראות

יוהאן גלטונג

ד"ר יוהאן גלטונג הוא פרופסור ללימודי שלום, מייסד המכון "טרנסנד" ללימודי שלום באוסלו, וחתן פרס הנובל האלטרנטיבי לשלום ב-1987.

המוכרת, ירדן ומצרים), ישקלו את רעיון הקהילה המזרח-תיכונית ככלי לקיומו של שלום בר-קיימא באזור. או אז ניתן יהיה אולי לפתור את בעיית זכות השיבה הפלסטינית והתביעה הישראלית לבעלות על שטחים, המהווים חלק מהנרטיב ההיסטורי הישראלי, על ידי החלפת קנטונים יהודים בגדה המערבית בקנטונים ערבים בתוך ישראל.

הצעה זו עשויה להיות מושכת מכיוון שיש בה היגיון ישר שהוא כמעט מובן מאליו. אם כי מנהיגים ישראלים ומערביים מסוימים, הפוסעים בנתיב הווייטנאמי, אינם מבחינים בו. על הקהילה הבינלאומית לפעול להשגת שלום אמיתי כמשלים הפוליטי להפסקת האש, ולסייע לבנות קהילה בינלאומית בדומה לקהילה האירופית (האיחוד האירופי).

המנהיג הימני הישראלי, זאב ז'בוטינסקי, ראה לנגד עיניו שתי אפשרויות בלבד: הקרבה עצמית חסרת אונים ומשפילה או זעם לוחמני חסר פשרות. על הדור הצעיר הישראלי לבחון נקודת מבט זו פעם נוספת, ולשקול את האפשרות השלישית של מו"מ, פשרה והסכם שלום. לערבים ולמוסלמים מציע האסלאם נתיב נוסף על הדאר אל אסלאם (משכן האסלאם) והדאר אל-חארב (משכן המלחמה): דאר אל-אחד - דו-קיום עם חסרי האמונה, אשר עשוי להתקיים במסגרת קהילה או ארגון לביטחון ולשיתוף פעולה מזרח-תיכוני.

ישנו חוסר התאמה ניכר בין דרישות המקסימום של הישראלים, הכוללות את ארץ ישראל השלמה בין הנילוס והפרת, לאלו של הפלסטינים, הערבים והמוסלמים, הכרוכות בביטולה של ישראל. באופן טראגי, חיזקה מלחמת ערב-ישראל השישית (מלחמת לבנון של הקיץ האחרון), קרוב לוודאי, את העמדות הקיצוניות והמקסימליסטיות של הפלסטינים, הערבים והמוסלמים.

על הערבים לקבל את קיומה של מדינת ישראל, אבל לא את המדינה הנוכחית, הלוחמנית והמורחבת יתר על המידה. על היהודים להבין כי קולוניאליזם וכיבוש לעולם לא יוכלו להביא ביטחון. אין בנמצא דרך לשלום, אשר תושג באמצעות חיסולן של תנועת החזבאללה הפופולארית ותנועת החמאס שנבחרה בבחירות דמוקרטיות.

על מנת להפוך הצעת שלום מתונה זו למושכת במידה שווה לשני הצדדים, היא צריכה לכלול פתרון של שתי מדינות בגבולות '67 בשינויי גבול מוסכמים, כשמזרח ירושלים ומערבה משמשות כבירות נפרדות של שתי המדינות. בו בזמן צריכה ההצעה לספק את דרישות ישראל לגבולות בטוחים, ואת דרישות הפלסטינים לזכות שיבה מוגבלת. אולם הכרה ערבית אינה תנאי מספיק לגבולות בטוחים. במקום זאת, תארו לעצמכם, שהמדינות הגובלות בישראל (לבנון, סוריה, פלסטין

אבני התשתית לבניית השלום הן ברורות: (1) החלטה 194 של האו"ם והחלטת מועצת הבטחון 242, הקוראות לשיבתם מרצון של הפלסטינים ולנסיגתה של ישראל לקווי יוני '67; (2) החלטת המועצה הלאומית הפלסטינית מ-1988 המקבלת את פתרון שתי המדינות; (3) ההצעה הסעודית מ-2002 להכרה בישראל בתמורה לנסיגה מקווי '67.

הדרישות הפלסטיניות שאינן נתונות לפשרה הן: מדינה פלסטינית, שתהלוך את עקרונות 1 ו-2 לעיל; מזרח ירושלים כבירת המדינה הפלסטינית, ויישום זכות השיבה במספר שעוד יידון. הדרישה הישראלית שאינה פתוחה לדיון היא למדינה יהודית בגבולות בטוחים. דרישות שני הצדדים הן לגיטימיות ותואמות זו את זו.

הצוות

על כתב העת עובד יחד צוות של פלסטינאים וישראלים במשרד שממוקם במזרח ירושלים. בכדי לוודא שעמדותיהם של שני הצדדים משוקפות באופן שוויוני, כתב העת מעסיק שני עורכים ראשיים ושני עורכי משנה, אחד ישראלי ואחד פלסטיני. מערכת כתב העת המורכבת מ-22 חברים (עיתונאים, אקדמאים ואינטלקטואלים אחרים) כוללת בתוכה גם היא מספר שווה של ישראלים ופלסטינים. המערכת נפגשת מדי ששה שבועות ולוקחת חלק פעיל בכתב העת בספקה הדרכה, הצעות ומשוב על התוכן והאיכות של כתב העת ופעילויותיו. הזדמנויות אלו מאפשרות גם לחברי וחברות מערכת פלסטינים וישראלים הזדמנות לחזק את הקשרים ביניהם ולקחת חלק בדיון ודיאלוג בלתי רשמי.

כתב העת מופק כרבעון. חצי מכל גליון (128 עמ') מוקדשים לנושא מסוים הקשור לסכסוך הישראלי-פלסטיני וליחסים בין שני העמים. מגוון של מאמרים הכתובים בידי מומחים פלסטינים, ישראלים ובינלאומיים בוחנים את הנושא המרכזי מנקודות מבט שונות, ובכך מספקות לקוראים תמונת מבט וניתוח רחבים של אותו הנושא.

בין הנושאים בהם עסקנו עד כה:

מים, הסביבה, חינוך לשלום, זכויות אדם, התפקיד של התקשורת, זכות השיבה, זהויות לאומיות, נרטיבים קוקלטיביים, התנחלויות, הסטטוס של ירושלים, דת ופוליטיקה, אחרי אוסלו: מבוי סתום ואפשרויות, פליטים, התפקיד של נשים וצעירים בסכסוך, ההשפעות של הסכסוך על בריאות הנפש, בטחון אזרחי, התפקיד של הקהילה הבינלאומית ודעת קהל, עם-לעם, חד צדדיות מול משא ומתן. לפני כל גליון כתב העת מקיים שולחן עגול בו דנים אישים פלסטינים וישראלים בשאלות שהגליון נוגע בהן ולאחר צאתו לאור מקיים כתב העת אירוע ציבורי בו מוזמן הקהל הרחב לקחת חלק בדיון הציבורי. בכל הדיאלוג מתרחב מעבר לדפי כתב העת וההזדמנויות של דיאלוג ישיר בין שני הצדדים מתרחבות. האתר החדש שלנו (www.pij.org) שבו ניתן גם לקרוא מאמרים נבחרים.

כתב העת מבקש להגיע לאוכלוסיה מכוונת ועם זאת מגוונת. בין קוראיו נמנים אקדמאים, עיתונאים ואישים פוליטיים, כמו גם מעצבי דעת קהל וקובעי מדיניות, פעילי שטח וארגונים, סטודנטים, דיפלומטים, ומוסדות בינלאומיים כמו גם אנשים מהקהל הרחב המבקשים להבין מה עומד מאחורי הכותרות בעיתונות היומית. מספר רב של עותקים נשלחים בדרך קבע למקבלי החלטות ומעצבי מדיניות מקומיים, מעצבי דעת קהל, ארגונים חברתיים ופוליטיים ולוונטיים וגופים בינלאומיים, ולתקשורת.

מייסדים

זיאד אבו-זיאד וויקטור ציגלמן

עורכים ראשיים

זיאד אבו-זיאד הלל שנקר

יועץ ראשי

ויקטור ציגלמן

עורכי משנה

ליילה דבדוב אבי הופמן

הפצה והפקה

נג'את חירבאווי

מערכת

דני רובינשטיין, גבי ברמקי, בועז עברון, וואליד סאלם, ארי ראט, זארה חאלידי, דניאל בר-טל, למיס עלאמי, גלית חסאן-רוקם, חאלד אבו-עאקר, גליה גולן, נאזמי גיובה, גרשון באסקין, ריאד מלקי, אדי קאופמן, עטא קאיימרי, בנג'מין פוגרונד, נאפו נזאל, שמחה בהירי, נאדיה נאסר-נג'אב, דן יעקובסון, גיומננה געונו, דן לאון, חולוד דגיאני, וצחק שנל

ראיון עם שאול אריאלי

"בקש שלום ורדפהו"

קטעים מתוך ראיון עם אל"מ מבייל. שאול אריאלי, לשעבר מנהל משא ומתן במשרד ראש הממשלה אהוד ברק. אריאלי הוא אחד החותמים על המכתב, שנשלח לראש הממשלה, לשר הביטחון ולשר החוץ אחרי מלחמת לבנון על-ידי אישים ביטחוניים, אקדמאים ואינטלקטואלים ישראלים, בקריאה לשאת ולתת עכשיו

אתם טוענים במכתבכם כי לאחר המלחמה נפתח חלון הזדמנויות לחידוש תהליך השלום.

אין ספק שהמצב מורכב, ולכן אנחנו רואים את חלון הזדמנויות בהקשר האזורי. אנו ממליצים לעסוק בנושאים אלה בו-זמנית במישור הסורי, הפלסטיני והלבנוני. הצענו שהממשלה הישראלית תטפל בשלושת ערוצים אלה סימולטאנית, על הבסיס המוסכם לסיום הסכסוך הערבי-ישראלי - החלטות האו"ם 242 ו-338: הרעיון של שטחים תמורת שלום הוכיח עצמו בשני הסכמי השלום עליהם חתמו, עם מצרים ב-1979 ועם ירדן ב-1994.

נתחיל בערוץ הפלסטיני, שהוא הנושא המרכזי.

בהתחשב בהעדר האמון ההדדי, בחוסר האפקטיביות של הממשל הפלסטיני ובאי הנכונות הישראלית להתקדם לפתרון ארוך-טווח, אנחנו חושבים כי שומה עלינו לסיים את התהליך בכמה צעדים: הצעד ההכרחי הראשון הוא יצירת מצב של יציבות. אפשר להשיגו באמצעות עסקת חבילה, אשר תכלול את שחרורם של גלעד שליט ואסירים פלסטינים. הצעד השני הוא להגיע להפסקת אש מוחלטת, הן בשטחים הכבושים והן בתחומי הקו הירוק של מדינת ישראל. השלב השלישי הוא הקלה בהגבלות התנועה והסחר המוטלות על הפלסטינים. אם שלושת צעדים אלה יתבצעו בעת ובעונה אחת, הם ייצרו מצב חדש שיאפשר את חידוש הדיונים.

אני מציע להתקדם לקראת הסכם קבע: תוך חודשיים-שלושה, מיד לאחר שהמצב יתייצב, יש לפתוח במשא ומתן עם אש"ף בראשותו של אבו-מאזן על הסדר קבע. אני מאמין, כי במשא ומתן מאומץ אפשר יהיה לסיים את העניין כולו תוך שנה או אף פחות.

ועתה לזירה הסורית.

על ישראל לשחרר את סוריה מהשפעתן של איראן וחזבאללה. אנו יודעים מהו המחיר: רמת הגולן. ישראל צריכה לחדש את השיחות עם הסורים, בין אם יהיו סודיות ובין אם גלויות, על בסיס החלטת האו"ם 242. את הוויכוח אם קו הגבול ייקבע לפי הגבול הבינלאומי או לפי גבולות ה-4 ביוני 1967 אפשר לפתור במשא ומתן. מיד לאחר מכן תוכל גם לבנות לחתום איתנו על הסכם, מכיוון שאין לנו איתה מחלוקת טריטוריאלית. יחד עם זאת, יש להקדים ולחתום על הסכם עם הפלסטינים לפני ההסכם עם לבנון, כדי לאפשר מציאת פתרון ל-200,000 הפליטים הפלסטינים החיים בלבנון.

האם אפשר להתחיל במשא ומתן עם ראש הממשלה פואד סניורה?

כן, בחסותה של החלטה 1701. כמו כן הייתי מנסה ליזום תוכנית לפיתוח כלכלי של דרום לבנון בעזרת האו"ם והכוחות הבינלאומיים המוצבים שם. אין להותיר את פיתוח האזור למימוןם של חזבאללה ואיראן. כשאני אומר "הדברים חייבים להיעשות", אני אוהב להשתמש באמרה שכולנו מכירים: "בקש שלום ורדפהו". אם אתה באמת מבקש שלום, עליך לתור אחר כל סדק, הזדמנות ואפשרות כדי להשיגו. אם לא נעשה כן, ניאלץ להמשיך להתמודד עם המציאות, שאנו ניצבים בפניה היום. בה בעת עלינו לזכור כי על ישראל להוסיף ולשמור על יכולותיה הצבאיות כדי להשיג עליונות צבאית אזורית.

Prices for a One-Year Subscription (includes postage and handling)

	Europe*	Palestine/Israel	USA & Others*
Individuals	€ 45	NIS 100	\$50
Institutions	€ 55	NIS 120	\$60
Students/Seniors	€ 35	NIS 80	\$40

* Please make your payment in your country's currency.

Back issues available: (price per copy: outside region \$10; locally 30 NIS) Peace Economics; Education; Autonomy or Statehood?; The Road Ahead: Final Status Negotiations; Children of the Conflict; The Struggle for Land; Towards Statehood; Peace Economics Revisited; Settlements or Peace/Intifada; Jerusalem; Education in Times of Conflict; Post Oslo: Impasse and Options; Right of Return; Separation or Conciliation; Narratives of 1948, Violence and its Alternatives, Media and the Second Intifada, Human Rights Now, Two Traumatized Societies, A Quest for Peace and Security, The International Community and the Conflict, Yasser Arafat/Public Opinion, Civil Society, Anti-Semitism & Islamophobia.

- ___ **YES!** I would like to subscribe to the **Palestine-Israel Journal** for one year.
- ___ **YES!** I would like to take advantage of the special offer and subscribe for two years with 25% off the price of the second year.
- ___ **YES!** As a supporter of the Journal, I wish to enclose a donation of _____.

Name _____ Profession _____

Institution _____ Address _____

Postal Code _____

Country _____ E-mail _____ Date _____

How did you hear about us? _____

Enclosed cheque (all currencies)/international money order # _____

Transferred to Bank Leumi, Branch 918, Acct. no. 74465/01, Jerusalem _____

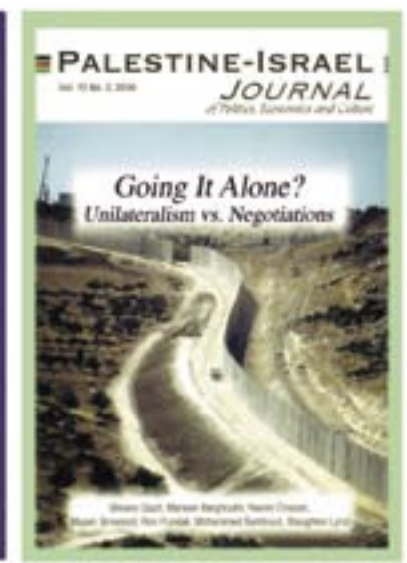
Please charge my credit card # _____ Expiry Date _____

We accept Visa, Mastercard, Amex, Eurocard and Isracard. (Please **circle one**)

Authorized signature _____

Palestine-Israel Journal,
East Jerusalem, P.O. Box 19839
Tel 972-2-6282115/59 Fax 972-2-6273388 E-mail pij@palnet.com

ה-Palestine-Israel Journal הוא כתב עת עצמאי המבקש לשפוך אור על ולנתח בחופשיות ובביקורתיות נושאים מורכבים המפרידים בין ישראלים לפלסטינאים. בנוסף, כתב העת מקדיש מקום לנושאים אזוריים ובינלאומיים. מטרת כתב העת הוא לקדם פיוס והבנה טובה יותר בין העמים, והוא שואף לדון בנושאים ללא דעות מוקדמות או איסורים.

Palestine-Israel Journal, מזרח ירושלים, ת.ד. 19839, טל. 972-2-6282115-59, פקס: 972-2-6273388, דוא"ל: pij@pij.org / www.pij.org

מוסף זה הופק בסיועו של האיחוד האירופי

